

Wprowadzenie

Kim jest papież Franciszek? Z pewnością to pytanie pojawiło się na ustach wielu, kiedy nowo wybrany biskup Rzymu wieczorem 13 marca 2013 roku przemówił z balkonu Bazyliki św. Piotra i udzielił błogosławieństwa. Pierwsze słowa, wypowiedziane przez Franciszka z nieśmiałością, wzbudziły radość i niespotykany entuzjizm, chociaż papieskie oczy, ukryte za staromodnymi oprawkami okularów, wydawały się początkowo błędzić. Być może zderzenie z rzeczywistością, która ukazała się po wyjściu z Sykstyń, wywołało w nim lęk i niepokój. Papież jednak mentalnie odnalazł się w nowej sytuacji i kończąc tę krótką audiencję, rozstawał się ze szczerym uśmiechem na twarzy, gestem podniesionej ręki pozdrawiając zebranych na placu św. Piotra.

Pytanie o tożsamość Franciszka jednak pozostało. Rzesze dziennikarzy natychmiast rozpoczęły internetowe poszukiwania, aby nie tylko sprawdzić, jak dokładnie nazywa się nowy papież i poprawnie zapisać jego nazwisko, ale także, by zaprezentować osobę, niemal nieznanego światu kardynała z Buenos Aires – Jorge Marię Bergoglia¹. Niestety, do wielu dotarł właśnie jedynie ten obraz narzucony przez media, które niczym na „targowisku próż-

¹ Zob. F. Ambrogetti, S. Rubin, Jezuita. Papież Franciszek. Wywiad rzeka z Jorge Bergoglio, przekład A. Fijałkowska-Żydok, Kraków 2013; G. Polak, Franciszek. Papież wielkiej nadziei, Kraków 2013; L. Śliwa, Franciszek. Papież z końca świata. Biografia, Kraków 2013; A. Torielli, Jorge Maria Bergoglio. Franciszek. Biografia papieża, przekład K. Kozak, Z. Pająt, K. Stopa, Kielce 2013; Z.J. Kijas, Papież Franciszek i nasze marzenia o Kościele, Kraków 2013; T. Rowiński, Papież Franciszek nie jest antychrystem, jest jezuitą, „Christianitas” 51/2013, s. 17-30; T.P. Terlikowski, Operacja Franciszek. Sześć medialnych mitów na temat papieża, Warszawa 2014; Ch. Lowney, Lider papież Franciszek, przekład M. Chojnacki, 2014; E. Himition, Franciszek. Papież ludzi, przekład M. Pabisiak, Kra-

ności” (P. Milcarek)² raz jeszcze „wybrały” papieża, niejako teraz dla siebie. W ten sposób Franciszek stał się „medialnym wydarzeniem” (T. Rowiński)³, a my w gruncie rzeczy otrzymaliśmy dwie całkiem różne osoby papieża, tę rzeczywistą i tę wirtualną.

Próbując naszkicować rzeczywisty wizerunek papieża Franciszka, chcemy w przedkładanej Szanownym Czytelnikom książce, zatytułowanej z całą prostotą „Kościół Franciszka”, opisać najpierw świat kard. Jorge Marii Bergoglia, a następnie zmierzyć się z wyzwaniem pontyfikatu, odczytując pierwsze słowa i dokumenty Ojca Świętego⁴.

Dotykając rzeczywistości Ameryki Łacińskiej, pytamy o specyfikę tej części świata, a zarazem o miejsce Kościoła wśród ubogiej ludności Południa (artykuł ks. Przemysława Artemiuka). Następnie wskazujemy na źródła i charakter teologii wyzwolenia, zrodzonej tam „na końcu świata” (tekst Miszy Tomaszewskiego), a także prezentujemy wielowymiarową refleksję teologiczną, która jest uprawiana od Rio Grande do Ziemi Ognistej, czyli w całej Ameryce Południowej (artykuł ks. Andrzeja Pietrzaka). Ten blok opracowań zamykamy tekstem Pawła Zerki, ukazującym inne latynoskie źródła obecnego pontyfikatu.

W dalszej kolejności, odkrywając rysy posługi biskupa Rzymu, które płyną już bezpośrednio z jego nauczania, podejmujemy refleksję nad papieską eklezjologią (artykuł ks. Marka Skierkowskiego). Następnie, inspirując się tekstem adhortacji apostołskiej *Evangelii gaudium*, pytamy o relację między religią i nauką (tekst o. Michała Chaberka), dokonujemy apologii obecności Boga w świecie (drugi tekst ks. Przemysława Artemiuka), pokazujemy

ków 2014; H. Waldenfels, Na imię mu Franciszek. Papież ubogich, przekład K. Markiewicz, Poznań 2014.

² Zob. P. Milcarek, Papież w pułapce, „Christianitas” 52/2013, s. 7-21.

³ Zob. T. Rowiński, Papież jako wydarzenie, „Christianitas” 52/2013, s. 22-29.

⁴ Pierwsze analizy obecnego pontyfikatu zob. W. Oszejca, O Boga chodzi. Sto dni papieża Franciszka, „W drodze” 7/2013, s. 17-25; G. Ryś, Kościół, Franciszek, świat, Kraków 2014.

możliwość dialogu chrześcijańsko-żydowskiego (artykuły Jowity Rusieckiej i Marty Arbatowskiej) oraz śledzimy fenomenologię procesu nawrócenia, niewątpliwej dominanty papieskich przemówień, przywołując życie i „Dzienniki” Andrzeja Kijowskiego (trzeci artykuł ks. Przemysława Artemiuka).

Książka „Kościół Franciszka” stanowi więc swoiste wprowadzenie w specyfikę pierwszych miesięcy posługi tego papieża. Serdecznie zapraszamy do lektury tej publikacji.

Somianka, 6 listopada 2014 r.

Redaktor

Spis treści

Wprowadzenie	7
<i>Ks. Przemysław Artemiuk</i> Ubogi Kościół Ameryki Łacińskiej	11
<i>Misza Tomaszewski</i> Błogosławieni ubodzy. Teologia w służbie wyzwolenia	43
<i>Ks. Andrzej Pietrzak</i> Teologia między Rio Grande a Ziemią Ognistą	57
<i>Paweł Zerka</i> Latynoskie oblicze Franciszka	97
<i>Ks. Marek Skierkowski</i> Papieża Franciszka pierwsze myśli o Kościele	103
<i>Michał Chaberek OP</i> Nauka i religia w kontekście pytania o pochodzenie gatunków	119
<i>Ks. Przemysław Artemiuk</i> Apologia obecności Boga w świecie	142
<i>Jowita Rusiecka</i> Bogata komplementarność czy niebezpieczny synkretyzm? Aktualność spojrzenia św. Jana Chryzostoma na relacje chrześcijańsko-żydowskie	170
<i>Marta Arbatowska</i> Edyty Stein apologia judaizmu	205
<i>Ks. Przemysław Artemiuk</i> Andrzeja Kijowskiego tropienie Boga	236